

Академик Никола Кљусев ги втемели сите државни институции на Република Македонија, ја воведе македонската валута и ја формираше Армијата на Р Македонија.

Од тој период нè врзуваат харизматичните спомени за т.н. употреба на пиралките, кои фигуративно ја објаснуваа состојбата со Буџетот на земјава, кој во тој момент беше тенок и кревок.

Пишува: Кокан СТОЈЧЕВ

Уште еден великан замина на оној свет, академик Никола Кљусев (80), првиот претседател на Владата на РМ од осамостојувањето на државата.

Тој беше погребан на градските гробишта "Бутел" во Скопје, во Алејата на великаните. Станува збор за сестрана личност, економист, експерт, политичар и лиричар, кој животниот и работниот век ги мина во борба за независна, слободна и просперитетна Република Македонија.

Во таа неизвесна борба академик Кљусев се соочувал со многу непријатели на македонскиот национален идентитет, поради што често пати бил критикуван, оспоруван и напаѓан, но благодарение на својата идејна доследност, упорност и теоретска темелност успеал да се издигне од пепелта и како феникс се вивнал меѓу следбениците на Илинденската епопеја, и е еден од малкумина храбри интелектуалци и политичари, кои значително придонесоа државата да ги преброди тешките чекори на независност.

Тој успеа Република Македонија да ја одвои од монетарната зависност на веќе распадната ЈУ-федерација, при што се удрија темелите на нашата државност, но и на осамостојувањето на земјава.

ЖИВОТ И КАРИЕРА

Академик Никола Кљусев е роден на 2.10.1927 година во Штип. Основно училиште и гимназија завршил во родното место. Дипломирал на Економскиот факултет во Белград (1953). Одбранил докторат од областа на економските науки на Универзитетот во Белград (1964). По дипломирањето, во 1953 г. се вработил во Институтот за научни истражувања во индустријата на Македонија во Скопје, како стручен, а потоа бил унапреден во виш стручен соработник (1960). Во 1961 г. преминал на Економскиот институт во Скопје во својство на научен и подоцна во виш научен соработник (1964). Во ова време објавил пет книги и рабо-

НА ГРАДСКИТЕ ГРОБИШТА "БУТЕЛ" ВО СКОПЈЕ Е ПОГРЕБАН АКАДЕМИК НИКОЛА КЉУСЕВ

ОД ЕКСПЕРТ И НАУ ПИРАЛКИТЕ И ДО

ПОСЛЕДНА ЧЕСТ ОД ДРЖАВНИОТ ВРВ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

тел на повеќе истражувачки проекти.

На Економскиот факултет во Скопје е избран за вонреден професор (1968) и за редовен професор (1972). Долги години бил раководител на постдипломските студии од областа на економскиот развој и економската анализа. Бил член на Економскиот совет на Југославија и на Економскиот совет на СР Македонија; член на Централниот одбор и на Научната секција на Сојузот на економистите на Југославија, претседател на Конзорциумот на економските институти и член на Редакцијата на списанието "Економист". Бил главен и одговорен уредник на списанието "Стопански преглед". Во периодот 1985-1987 г. бил декан на Економскиот факултет во Скопје. Во 1988 г. бил избран за член на МАНУ. Од 2001 г. членувал во Друштвото на писателите на Македонија.

Во 1991-1992 г. бил претседател на првата демократска Влада на РМ, која всушност ја конституираше самостојноста на македонската држава. Токму Владата на РМ со која раководеше академик Кљусев ги втемели сите државни институции на Република Македонија, ја воведе македонската валута и ја формираше Армијата на Р Македонија. Од тој период нè врзуваат харизматичните спомени за т.н. употреба на пиралките, кои фигуративно ја објаснуваа состојбата со Буџетот на земјата, кој во тој момент бил тенок и кревок. Товарот на независноста ја презеде експертската Влада која ја предводеше академик Никола Кљусев. Таа успеа без ниту еден испукан куршум да ја испрати ЈНА од територијата на Македонија, иако со себе го понесе и тешкото вооружување кое, по правило, ѝ припаѓаше на нашата земја.

**НА КОМЕМОРАТИВНАТА СЕДНИЦА
ВО МАНУ КОЛЕГИТЕ ЗБОРУВАА ЗА
НАУЧНАТА ДЕЈНОСТ НА АКАДЕМИКОТ**

ци. Неговиот литературен опус, проткаен со лирски сензибилитет на лични искуства, е импресиум на индивидуалните судбини и драми, како и на колективните превирања кои ја обележаа втората половина на претходниот век.

За својата научна активност бил одликуван со Орден со златен венец и наградуван со наградите: "13 Ноември" и највисоката државна награда "11 Октомври".

Ги објавил книгите "Активизационен период на инвестициите", "Теорија и економска инвестиција во претпријатието", "Ефективност на инвестициите во индустријата на СР Македонија", "За критериумите и методите на функционирање на економската ефективна инвестиција". Потоа, избраните дела во шест тома: "Теорија и политика на економскиот раз-

ЧНИК ДО СВЕЗДИТЕ

Во 1994 г. беше претседател на Националната конвенција на Македонија, а во 2000 г. ја извршуваше функцијата министер за одбрана, при што ја прими бугарската донација од стотина тенкови Т-55.

Во 2002 г. беше избран за раководител на Центарот за стратегиски истражувања при МАНУ. Во 2006 г. Владата на Република Македонија го именуваше за претседател на Управниот одбор на Агенцијата за директни странски инвестиции. Смртта го затекна на оваа функција.

ЕКОНОМСКИ ТЕМИ

Негова животна преокупација беа теориските и методолошките аспекти на инвестиционите и развојните проблеми. Во оваа област ги остварил сите научни степени од докторирање, избор за редовен професор до избор за академик. Професор Кљусев беше истакнато име и авторитет во економската наука на просторите на поранешна Југославија и во Република Македонија. На Економскиот факултет во Скопје тој вовел две значајни научни дисциплини, поставени на модерни основи: "Теорија и политика на стопанскиот развој" и "Инвестиции - теорија, политика, економика-оценување и избор".

Неговите трудови се незаобиколни референци за развојната економија и за инвестициите во нашата земја и пошироко. За двете дисциплини објавил учебници кои ги користеле сите универзитети во поранешна Југославија.

Проф. д-р Никола Кљусев бил ментор на десетици магистерски и докторски дисертации и од него учеле голем број

генерации македонски и југословенски економисти. Покрај наставата и постдипломските студии на повеќе универзитети тој раководел или работел на бројни домашни и меѓународни проекти. Неговиот опус опфаќа повеќе од 350 релевантни референци: книги, статии, студии, анализи, елаборати и проекти кои зафаќаат скала од микроекономски анализи и оценки до макростратешки, теориски елаборации и емпириски студии.

Бил на специјализација и на студиски престој во САД (Фордова фондација на Универзитетите "Колумбија" во Њујорк и "Беркли" во Сан Франциско); во Велика Британија (на Универзитетот - "Сасекс" во Брајтон и Лондонската економска школа; на Академијата на науките на поранешниот Советски Сојуз, во Москва и на Академијата на науките во Полска - Варшава; во Меѓународната банка за обновата и развој во Вашингтон и др.) Учествовал на меѓународни конгреси на економистите во Монреал, Мадрид и Будимпешта. Во рамките на меѓународниот проект "Инструменти на научно-технолошката политика" (СТПИ) учествувал во Барбадос, Бразил, Венецуела, Мексико, Египет, Индија, Кореја, Јапонија, Англија.

Во областа на литературата објавил поезија, есеи и проза. Одделни негови трудови се преведени на странски јази-

вој, том 1; "Инвестиции: теорија - политика - економика", том 2; "Проблеми на стопанскиот развој", том 3; "Инвестиционно-развојни проблеми", том 4, "Патот на македонската независност", том 5; "Златно зрно", том 6.

Меѓу неговите книги со поезија се проткаени насловите: "Антитеза", "Камен остров", "Силата на зборот", "Ода на зборот", "Неизртено семе", "Речник на срцето", "Испраќам сончев зрак", како и есеите "Погледи и промени", "Верба и измама", "Бессони ноќи", "Видување", романот "Ленман" (Хроника на една младост) преведен на бугарски јазик. Негови позначајни статии се: "Методи за пресметување на рокот на враќање на средствата, односно коефициентот на споредбената ефективност на инвестициите", "Економски функции на федерацијата", коавтор, "Investments - factor for International Integration" и др. Позначајни научни проекти: "Some aspects of Science and Technology Policies in Yugoslavia", "Science and Technology Policies Instruments", Економски развој на Македонија 1991-1995 (преструктурирање на стопанството), Зборник од советувањето "Долгорочниот развој на енергетиката во СР Македонија (1986-2005)", "Економијата на Македонија во транзиција", "Населението на Р Македонија" и др.